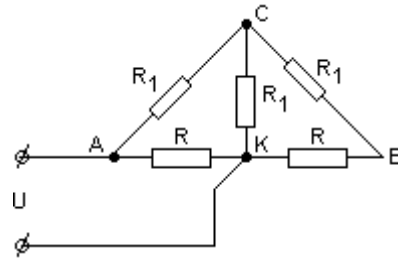
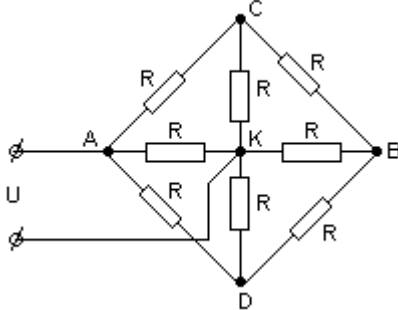

Розв'язання
теоретичного туру III етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з фізики
15 січня 2016р.

10 клас

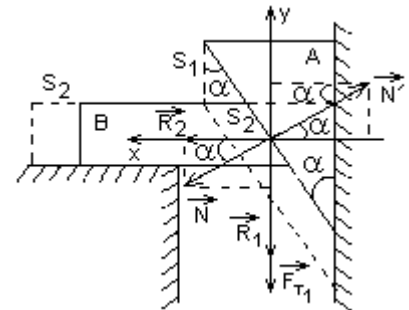
1.

Напряга між точками C і D дорівнює нулю бо потенціали цих точок однакові. Тому дану схему можна замінити на еквівалентну, яку легко утворити, перегнувши дану відносно прямої AB так, щоб точки C і D сумістилися. На ділянках AC, CK, CB резистори опором R будуть з'єднані паралельно, тому $R_1 = \frac{R}{2}$.

Загальний опір кола $R' = \frac{7R}{15}$, сила струму $I = \frac{U}{R'} = \frac{15U}{7R}$.

2. Нехай клин А у вертикальному напрямі за час t переміститься на відстань S_1 . За цей же час дошка В переміститься на відстань S_2 . $S_2 = S_1 \operatorname{tg} \alpha$ (1). Оскільки $v_0 = 0$, то $S_1 = \frac{a_1 t^2}{2}$; $S_2 = \frac{a_2 t^2}{2}$ (2). Підставляючи вирази (2) в (1), отримуємо $a_2 = a_1 \operatorname{tg} \alpha$ (3). Для вертикального руху клина А: $-m_1 g + N' \sin \alpha = -m_1 a_1$. Звідси $a_1 = \frac{m_1 g - N' \sin \alpha}{m_1}$. Для

горизонтального руху дошки В: $N \cos \alpha = m_2 a_2$. Звідси $a_2 = \frac{N \cos \alpha}{m_2}$. Враховуючи, що за III

законом Ньютона $N = N'$ і підставляючи вирази прискорень у (3), отримуємо:
$$N = \frac{m_2 m_1 g \operatorname{tg} \alpha}{(m_1 + m_2 \operatorname{tg}^2 \alpha) \cos \alpha}$$

прискорень тіл, отримуємо, що $a_2 = \frac{m_1 g \operatorname{tg} \alpha}{m_1 + m_2 \operatorname{tg}^2 \alpha}$ і $a_1 = \frac{m_1 g}{m_1 + m_2 \operatorname{tg}^2 \alpha}$.

3. Нехай θ - температура теплової рівноваги. Кількість теплоти, яку віддала сталь $Q_1 = c_2 m_2 (t_3 - \theta)$; кількість теплоти, яка пішла для нагрівання води масою m_1 до 100°C і перетворення її на пару $Q_2 = c_1 m_1 (t_2 - t_1) + L m_1$; кількість теплоти, яка пішла для нагрівання води, що залишилася до температури θ : $Q_3 = c_1 (\rho V - m_1) (\theta - t_1)$. З рівняння теплового балансу $-Q_1 + Q_2 + Q_3 = 0$ слідує $m_1 = \frac{c_2 m_2 (t_3 - \theta) - c_1 \rho V (\theta - t_1)}{c_1 (t_2 - \theta) + L} = 33 \text{ г}$.

4. З умови нестисливості рідини слідує $4S_1 H_2 = S_1 H_1$ або $4H_2 = H_1$. На нульовому рівні тиску, що створені гасом і водою, рівні $\rho_B g (H_1 + H_2) = \rho_G g h$. Із даних рівнянь $H_2 = \frac{\rho_G h}{5\rho_B}$; $H_2 = 3,2 \text{ см}$, $H_1 = 12,8 \text{ см}$.

Експериментальний тур

1. Для визначення густини невідомої рідини потрібно знайти масу m_x та об'єм V_x певної кількості цієї рідини.

Спочатку, набравши в шприц досліджувану рідину, можна відразу записати її об'єм V_x .

Потім покласти цей шприц у посудину з водою та з умови плавання тіла знайти масу шприцу та досліджуваної рідини: $(m_{\text{шпр}} + m_x)g = \rho_{\text{вод}} g V$. Отже $m_x = \rho_{\text{вод}} V - m_{\text{шпр}}$, де V – об'єм

зануреної частини шприцу з досліджуваною рідиною, $m_{\text{шпр}}$ - маса порожнього шприцу.

Об'єм V визначають другим шприцом, а $m_{\text{шпр}}$ - на підставі умови плавання тіл (вимірюється V_1 – об'єм води, яку витіснено порожнім шприцом).

Шукане співвідношення має вигляд: $\rho_x = \frac{\rho_{\text{вод}} V - m_{\text{шпр}}}{V_x}$, де $m_{\text{шпр}} = \rho_{\text{вод}} V_1$, а V_1 - об'єм пустого шприцу, V_x - об'єм досліджуваної рідини, V – об'єм води, що витіснена шприцом з рідиною.